

Ἔργον Max Klinger

F. LISZT

[Ἡ διαπρεπὴς παρ' ἡμῖν μουσικὸς κ. Ἀθηνᾶ Σερεμέτη, ἥτις ἤρξατο τῶν ἐν τῷ Ὁδεῖῳ διαλέξεων τῆς, ὁμιλήσασα μέχρι τοῦδε περὶ Λίστ καὶ Σοπέν, εὐχρηστέθῃ νὰ παράσχῃ ἡμῖν τὴν μελέτην τῆς περὶ Λίστ, ἐξ ἧς τὰ κυριώτερα μέρη ἀπηνθίσταμεν. Ἡ κ. Σερεμέτη, συνώδευε τὰς διαλέξεις τῆς δι' ἐκτελέσεως ὑπερόχου δυσκολωτάτων τεμαχίων τῶν μεγαλοφυῶν μουσουργῶν.

Σ.τ.Δ.]

σχεδὸν βαδίζων ἐπὶ ῥόδων. Ἐπιτυχίαι καλλιτεχνικαὶ καὶ ἐπιτυχίαι κοσμικαὶ τὸν ἀνέμενον πανταχοῦ.

Κατὰ τὰς εὐρεθείσας σημειώσεις ἐν τοῖς χειρογράφοις του, ὁ Λίστ ἐγεννήθη τῇ 1811, κατ'

βίος τοῦ Λίστ δὲν παρουσιάζει τὰς θλιβεράς ἀντιθέσεις, τὰς δοκιμασίας καὶ τὴν πάλην, ἥτις ἀνέδειξε ἄλλους καλλιτέχνας. Κυρίως εἰπεῖν, διήλθε τὴν ζωὴν ὁλόκληρον

ἄλλους τῷ 1809, τῇ 22 Ὀκτωβρίου ἐν Bæding, χωρίῳ κειμένῳ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Οὐγγρικῆς πρωτευούσης. Ἐκ τῶν ἀρχείων τῆς οἰκογενείας μανθάνομεν ὅτι ἦτο Οὐγγρικῆς καταγωγῆς. Ὁ πατὴρ του, λογιστὴς παρὰ τῷ εἰκῷ τοῦ πρίγκηπος Ἑστερχάτζι, ἐκαλλιέργει τὴν μουσικὴν ὡς ἐρασιτέχνης.

Τὸ παιδίον ἤγε μόλις τὸ βον ἔτος ὅτε ἡμέραν τινὰ ἤκουσε τὸν πατέρα του ἐκτελοῦντα ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου συναυλίαν τοῦ Ries. Τὴν αὐτὴν ἐσπέραν ἔψαλε τὸ θέμα καὶ τὰς κυριώτερας μελωδίας. Ἡ πατρικὴ στοργὴ συνεκινήθη μεγάλως ἐκ τῆς προώρου ταύτης ἀποκαλύψεως. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης, ὁ μικρὸς Φράντζ ἤρχισε τὴν μελέτην τοῦ κλειδοκυμβάλου.

Μετὰ τρία ἔτη ὁ Λίστ ἔδωκε τὴν πρώτην αὐτοῦ συναυλίαν· ἐπροξένησε δὲ ζωηροτάτην ἐντύπωσιν διὰ τῆς ἐκτάκτου διὰ τὴν ἡλικίαν του μουσικῆς δεινότητος. Μετὰ ταῦτα ὁ πατὴρ του ὠδήγησεν αὐτὸν εἰς Βιέννην, ὅπου τὸν παρέδωκε εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ Czerny. Ἐντὸς ὀλίγου διαστήματος τοσοῦτον ἐπροόδευσε τὸ μουσικὸν παιδίον, ὥστε τὰ ἔργα τοῦ Beethoven καὶ τοῦ Hummel σχεδὸν δὲν παρουσίαζον μυστήρια δι' αὐτόν.

Ἐκ Βιέννης διηυθύνθη μετὰ τῆς οἰκογενείας του εἰς Παρίσιον, ἔνθα ἡ κοινωνία μετ' ἐνθουσιασμοῦ παρηκολούθει τὰς ὑπ' αὐτοῦ διδομένας ἐν τῷ Μελοδράματι συμφωνίας. Ὁ μικρὸς Φράντζ ταχέως ἐγένετο τὸ κόσμημα τῶν μᾶλλον ἀριστοκρατικῶν αἰθουσῶν. Αἱ ὥραιαι δοῦκισσαι καὶ κομφαὶ μαρκήσιαι τοῦ προαστείου τοῦ Ἀγίου Γερμανοῦ μαγευμέναι ἐκ τῆς εὐστροφίας τῶν δακτύλων του καὶ τῆς παιδικῆς του χάριτος, ἐπλήρουσαν αὐτὸν θαυσιῶν καὶ κατεφίλουσαν τὴν ξανθὴν κόμην του.

Μεταξὺ τῶν θαυμαστριῶν του τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀναφέρομεν τὴν κόμησσαν d'Agoult, τὴν μετέπειτα γνωστὴν ἐν τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Daniel Stern, μεθ' ἧς ἀνενώσσε τὴν γνωριμίαν κατόπιν, μετὰ παρέλευσιν δέκα ἐτῶν, ὅτε ὁ Λίστ ἦγεν ἤδη τὸ 22ον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Τότε δὲ διετέλει ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν ἐνὸς πρώτου ἔρωτος, τὸν ὁποῖον εἶχεν αἰσθανθῇ πρὸς τὴν μαθήτριάν του, τὴν νεαρὰν Δαδὰ de Saint Crieg, ἐξόχου καλλονῆς ἀριστοκρατίδα. Ἀλλὰ τὸ πάθος του ἦτο ἀτυχές. Ἄν ὅχι ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς ἀμειψαιότητος τῆς ἀγάπης, βεβαίως ὅμως ἔνεκα τῶν ἀριστοκρατικῶν προλήψεων τοῦ πατρὸς τῆς νέας, ὅστις τρέμων μὴ ἀναγκασθῇ

νά κάμη γαμβρόν τόν εὐγενῆ ἄλλω; Μαγυάρον, ἔκλεισε τὴν θύραν εἰς αὐτόν. Τοῦτο τόσον ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς ψυχῆς καὶ τῆς υἱείας τοῦ Λίστ ὥστε παρ' ὀλίγον ἐσθύνετο τὸ μέγα τοῦτο τάλαντον, ἐὰν ἐγκαίρως δὲν παρουσιάζετο ὅπως παρηγορήσῃ αὐτόν ἡ φιλόδοξος κόμησσα, ἥτις καίτοι ὑπερβαίνουσα κατὰ 7 ἔτη τὸν Λίστ ἦτο ἐν ὅλῃ τῇ λαμπρότητι τῆς καλλονῆς τῆς καὶ τῶν χαρίτων τῆς. Εἶνε γνωστὸν τὸ ἐπὶ δέκα ὀκλήρηρα ἔτη διαρκέσαν αἶσθημα τοῦτο.

Ἄλλ' ἐπανεέλθωμεν εἰς τὸν δωδεκαετῆ καλλιτέχνην.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν θριάμβων του, εἰργάζετο καθ' ἐκάστην ἐπὶ 12 fugues τοῦ Μπάχ, μεταφέρων αὐτάς ἐκ τοῦ προχείρου ἀπὸ τόνου εἰς τόνον. Εἰς τὸ γύμνασμα τοῦτο ὁ νεαρὸς καλλιτέχνης ὀφείλει τὴν θαυμασίαν εὐχέριαν τοῦ ἐκτελεῖν ἐκ τοῦ προχείρου. Διεκόπη ἐν τῇ μελέτῃ του ὑπὸ θριαμβευτικοῦ ταξειδίου εἰς Ἀγγλίαν. Ἐπανελθὼν εἰς Παρισίους ἔγραψε σανάτας, φαντασίας, διαφόρους παικιλατροπίας. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ πατρικὴ δοξομανία διήγειρε καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ καὶ ὁ μικρὸς Λίστ δεκαεταετῆς μόλις, συνέθηκε μελοδῶραμα ὑπὸ τὸν τίτλον Don Sancho καὶ Le Chateau de l'amour, ὅπερ παρ-στάθη τῇ 17 Ὀκτωβρίου 1825. Καίτοι ἐκρίθη ὑπὸ τοῦ κοινοῦ μετὰ πολλῆς ἐπικριτίας, ἐν τούτοις τὸ ἔργον ἀπέτυχε. Μετὰ παρέλευσιν τριῶν μηνῶν, συνοδευόμενος πάντοτε ὑπὸ τῶν γονέων του, ἐγκατέλειψε τοὺς Παρισίους ὅπως ἐπισκεφθῇ τὰς κυριωτέρας πόλεις τῆς Γαλλίας. Πανταχοῦ δὲ ἔτυχε θερμότητος ὑποδοχῆς καὶ ζωηροτάτων ἐπευφημιῶν.

Κατὰ τὴν ἐπάνοδον ἐκ τῆς καλλιτεχνικῆς ταύτης περιουσίας εἰς Boulogne, ὁ Λίστ ὑφίστατο τὸ δυστύχημα τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς του· ἡ ἀπώλεια αὕτη ἐγένετο αἰτία νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς Παρισίους μετὰ τῆς μητρὸς του, ἣν ἐλάτρευε καὶ πρὸς τὴν ὅπλιαν ἀπέδιδεν ὅλον τὸν σεβασμὸν καλὸς υἱοῦ. Θὰ λάβητε ἰδέαν τῆς τρυφερᾶς πρὸς τὴν μητέρα του ἀγάπης, ὅταν ἀκούσητε ὅτι πολλάκις συνέβαινε νὰ κοιμηθῇ ἐπὶ τῆς κλίσμακος, ἐὰν ἐπέστρεφιν ἀργὰ τὴν νύκτα, ἐκ φόβου μὴ διὰ τῶν βημάτων τὴν ἐξυπνήσῃ. Τὴν πρωίαν τῆς ἐπομένης τὸν εὕρισκον κουρασμένον, ἀλλὰ εὐτυχῇ διότι δὲν εἶχε ταράξῃ τὸν ὕπνον τῆς λατρευτῆς του μητρὸς.

Μία συμπατριῶτις τοῦ διασήμευ διδασκάλου διατελέσασα γραμματεὺς αὐτοῦ, κατὰ τὸ τέλος τοῦ βίου, ὅποτε ἡ ὄρασις του ἐξασθενήσασα ἐκ τῆς πολλῆς νυκτερικῆς ἐργασίας δὲν τῷ ἐπέτρεπε νὰ γραφῇ συνεχῶς, ἡ Ἰάγκα Βώλ, μᾶς παρουσιάζει τὸν Λίστ ὡς ἀτομικότητα ἐκ τῶν μᾶλλον παραδόξων, ἀποτελουμένην ἐκ σκιᾶς καὶ φωτός, ὅσον οὐδεμία ἄλλη. Ὁ χαρακτήρ του ἦτο σύμπλεγμα ἐκ μερῶν δυσαναλόγων δαίμονος καὶ ἀγγέλου, διότι ὁ ἄγγελος ὑπερεῖχε τοῦ δαίμονος.

Διὸ καὶ αἱ ἐπιτυχίαι του ὡς ἀνθρώπου δὲν ὑπεχώρουν εἰς τὰς τοῦ καλλιτέχνου. Πλεῖστοι λόγια καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον διασήμεων γυναικῶν ἠρώσθησαν τοῦ νεαροῦ μουσικοῦ. Ἀπὸ τοῦ 1838 μεχρι τοῦ 1848 περιώδευσεν ἀνὰ τὴν Εὐρώπην, τυγχάνων ἐν ὅλαις σχεδὸν ταῖς πρωτεύουσαις ἐνθουσιασμοῦ, προσεγγίζοντος πρὸς φρενίτιδα.

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΘΗΝΑ ΣΕΡΕΜΕΤΗ

~~~~~

★ ΑΠΟ ΤΑΣ ΦΩΤΟΣΚΙΑΣΕΙΣ ★

ΣΤΟ ΠΛΑΪ ΜΟΥ

I

ΚΑΤΩ στὸ χῶμα, μὲ παιδικὴ γλυκύτητα εἰς τὰ χεῖλη, μὲ τὰ βλέφαρα κλειστά, στὸ πλάϊ μου, ἦταν γυρμένη ἡ ἀγάπη μου.

Ἐγώ, τρεμονλιαστός, σὰν τὸ ὄρφανεμένο πουλὶ ποῦ ἔρημο στὸ δένδρο μοιρολογάει, μὲ ἀνοικτὸ τὸ βιβλίον, τῆς ἐπιθύρῃς στίχους, γεμάτους φλόγα.

Ἐκείνη ἀνοιγόκλεινε μὲ περιπάθειαν τὰ μαγεμένα μάτια καὶ στὴ θωριά τῆς ἐμπρὸς ἐσβύνετο ἡ φωνή μου μέσα στοῦ στήθους μου τὴν ἄβυσσον.

Ἀκούμπησα τὸ χέρι μου στὸ χέρι τῆς, τὸ μαλακό, τὸ φιλισένο. Ἀνατρίχιασαν ἐπάνω στὴν παρθενικὴ σάρκα τὰ δάκτυλά μου.

Καὶ μ' ἓνα γλυκὸ στίχο, πλησιάζω ἀκόμη, καὶ τὰ μάγουλά μου αἰσθάνονται τὴν ἀναπνοή τῆς ζεστῆ ἀπὸ τὰ στήθη τῆς νὰ βγαίνει.

Εἶχε τὰ μάτια κλεισμένα, μὰ ξάγρυπνος ὁ νοῦς τῆς ἦτο.

Γέρον, καὶ τὰ χεῖλη σιμόνω.

Ἀναστέναξε ἡ κόρη· ἐγὼ λιγωμένος ἀπὸ ἀγάπην, σέρομαι κοντὰ τῆς ἀκόμη περισσότερο.

Μοῦ ἐφάνηκε πῶς ἡ Πύλη τοῦ Οὐρανοῦ ἀνοίγει.

Καὶ ἐγώ—Θεὸς τότε ἀληθινός—ψιθυρίζω εἰς τὸν ἄγγελον ποῦ εἶχα στὸ πλάϊ μου.

— Παναγίτσα μου... Σὲ λατρεύω !

Καὶ ἐκείνη χωρὶς τὰ μάτια τῆς ν' ἀνοίξῃ, μ' ἓνα μισόανοιγμα τῶν χειλέων τῶν λευκῶν, μοῦ ἀπαντᾷ :

— Ἡ Παναγίτσα σου θὰ πεθάνῃ !

Ἐξαφνα περῶν ἀπὸ ἐπάνω μας ἓνα σύννεφο βαρὺ, κατάμαυρο.

Ἐκλείσα τὰ μάτια μου...

Σκοτάδι ἀπέραντο. Εἶμαι ξαπλωμένος μέσα εἰς τάφον. Λυμένα τὰ χεῖριά μου, ἐξέφυγαν ἀπὸ